

Podstawowe dane osobowe recenzenta

Prof. dr hab. Anna Wesołowska-Firlej
Dziedzina, sztuki muzyczne
Dyscyplina, instrumentalistyka
Akademia Muzyczna – Łódź

Łódź, dnia 10 stycznia 2022 r.

Recenzja pracy doktorskiej mgr. Mischy Kozłowskiego

Zleceniodawca recenzji

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, Rada Wydziału Fortepianu, Klawesynu i Organów, pismo z dnia 12.11.2021 sygnowane przez prof. dr hab. Pawła Łukaszewskiego.

Dotyczy

Decyzji Rady Wydziału Fortepianu, Klawesynu i Organów UMFC w Warszawie w sprawie powierzenia mi funkcji recenzenta w przewodzie doktorskim Pana mgr. **Mischy Kozłowskiego** w dyscyplinie artystycznej – instrumentalistyka.

Przewód doktorski jest prowadzony na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytule w zakresie sztuki t.j. (Dz. U. z 2017 roku poz. 1789.), Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku (Dz. U. z 2018 roku poz.261) w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora oraz art. 179 ust 1 i 3 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 30 sierpnia 2018 r. poz. 1669).

Rada Wydziału Fortepianu, Klawesynu i Organów UMFC podjęła prawomocną uchwałę o wszczęciu przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka na wniosek mgr. Mischy Kozłowskiego z dnia 29 marca 2019 roku. Do pracy doktorskiej Pana mgr. **Mischy Kozłowskiego** pt. „*Walce-kaprysy w twórczości fortepianowej Józefa Wieniawskiego, Karola Tausiga i Juliusza Zarębskiego – polskich uczniów Ferenca Liszta*” została dołączona wszechstronna dokumentacja.

Podstawowe dane o Kandydacie:

Pan mgr **Mischa Kozłowski** naukę gry na fortepianie rozpoczął w wieku siedmiu lat w Szkole Muzycznej I i II stopnia im. Zygmunta Noskowskiego w Gdyni w klasie Julity Randazzo, następnie kontynuował ją w latach 1999-2008 pod kierunkiem prof. Katarzyny Popowej-Zydroń. Studiował na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie pod kierunkiem prof. Piotra Palecznego, a w zakresie kameralistyki kształcił się u prof. Macieja Paderewskiego, prof. Jerzego Marchwińskiego i prof. Katarzyny Jankowskiej-Borzykowskiej. W roku 2013 otrzymał

dypłom z wyróżnieniem uczelni warszawskiej. W latach 2014-2018 studiował w Hochschule der Künste Bern w Szwajcarii w zakresie studiów solistycznych w klasie fortepianu prof. Tomasza Herbuta (dypłom z wyróżnieniem, 2017) oraz w ramach podyplomowych studiów kameralnych z zespołem *Affetto Piano Trio*, pracując z prof. Patrickiem Judtem, prof. Moniką Urbaniak-Lisik, prof. Tomaszem Herbutem, prof. Bartłomiejem Niziołem. Studiował również wykonawstwo muzyki współczesnej (prof. Pierre Sublet), a także wykonawstwo na instrumentach historycznych (prof. Edoardo Torbianelli).

Wielokrotnie uczestniczył w kursach mistrzowskich prowadzonych przez profesorów: Andrzeja Jasińskiego, Reginę Smendziankę, Józefa Stompla, Dang Thai Son, Viere Nosinę, Alexey Sokolova, Aleksey Orlovetsky'ego, Tomas Ungara, Matti Raekallio, Noel Floresa, Marię Szwejger-Kułakowską, Maję Nosowską, Krystynę Borucińską, Krystynę Makowską-Lawrynowicz, Andrzeja Bauera, Antonio Meneses, Jana Staniendę, Jadwigę Rappe, Marcina Baranowskiego, Helmuta Deutscha.

Mischa Kozłowski jest laureatem wielu konkursów pianistycznych i kameralnych: Międzynarodowego Konkursu Muzyki Kameralnej im. Johannesa Brahmsa w Gdańsku z zespołem *Affetto Piano Trio* (2018), Międzynarodowego Konkursu Muzyki Kameralnej „Orpheus” w Bernie (2015), Międzynarodowego Konkursu Pieśni Othmara Schoecka w Brunnen w Szwajcarii (2016), Międzynarodowego Konkursu Kameralnego im. Bronisława Hubermanna w Częstochowie (z wiolonczelistką Magdaleną Bojanowicz – 2013), Ogólnopolskiego Konkursu Pianistycznego im. F. Chopina organizowanego przez Narodowy Instytut F. Chopina w Warszawie (2008), Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. F. Chopina w Darmstadt w Niemczech (2009), Międzynarodowego Konkursu Chopinowskiego dla Młodych Pianistów w Narwie w Estonii (2006).

Był uczestnikiem programu Kształcenia Młodych Talentów „Akademia Operowa” przy Teatrze Wielkim-Operze Narodowej w Warszawie. W 2009 roku nagrał płytę z utworami L. v. Beethovena i F. Liszta, a płyta nagrana w 2014 roku razem z *Lutosławski Piano Duo* i Joanną Dudą z utworami Juliusa Eastmana została nagrodzona „Supersonic Award” magazynu „Pizzicato” oraz otrzymała nominację do International Classical Music Award 2015.

W swoim dorobku artystycznym mgr Mischa Kozłowski ma liczne koncerty symfoniczne grane pod batutą: Michaela Saderlinga, Tadeusza Strugały, Zygmunta Rycherta, Kai Baumanna, Łukasza Borowicza, Piotra Wajraka, Christiana Danowicza, Jerzego Koska, Dawida Runtza czy Moniki Wolińskiej. Występował z takimi zespołami jak: Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Narodowej, Polska Orkiestra Radiowa, „Leopoldinum” we Wrocławiu, Orkiestra Teatru Wielkiego-Opery Narodowej w Warszawie, Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Bałtyckiej, Orkiestra Kameralna w Petersburgu, Orkiestra Symfoniczna „San Marco” w Pordenone, Orkiestra Filharmonii Kijowskiej, Filharmonii Lwowskiej, Orkiestra Kameralna w Lugano, Orkiestra UMFC, Orkiestra Akademicka w Bern i in. Występował również na prestiżowych festiwalach muzycznych w Niemczech (Bad Kissingen, Passau), w Chinach (Pekin, Xiamen), w Japonii, Paryżu, Szwajcarii, Dusznikach Zdroju, Warszawie, Poznaniu, w wielu salach koncertowych w Polsce, a także w Filharmonii Moskiewskiej, w Brukseli, Filharmonii Tallińskiej, siedzibie UNESCO w Paryżu, Zentrum Paul Klee, Yehudi Menuhin Forum w Bernie, w Zürcher Kammerorchester. Współpracował z wieloma wyróżniającymi się muzykami swojej generacji: Januszem Wawrowskim, Magdaleną Bojanowicz, Marcinem Zdunikiem, Marią Machowską, Katarzyną Budnik-Gałazką, Martą Kowalczyk czy Justyną Samborską towarzysząc im na koncertach i konkursach, zdobywając nagrody dla wybitnie wyróżniającego się pianisty.

Za swoje osiągnięcia otrzymał wiele nagród i wyróżnień przyznanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministra Edukacji Narodowej, Ministra Nauki i Szkolnictwa

Wyższego, LYRA Stiftung, Rita Zimmermann Musik-Stiftung, Fondazione Pro Libertas et Humanista, Fundusz na Rzecz Dzieci w Warszawie oraz inne fundacje.

Od 2013 roku Doktorant jest zatrudniony jako asystent w Katedrze Kameralistyki Fortepianowej na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie. Poprzednio, od roku 2014 do 2018, pracował jako pianista korepetytor w klasach śpiewu i nauczyciel fortepianu w Hochschule der Künste Bern oraz w Migros Klubschule w Szwajcarii.

Na udokumentowanych ponad 100 koncertach wykonanych w latach 2013-2019 Pan Mischa Kozłowski zaprezentował imponujący repertuar solistyczny i kameralny obejmujący epoki od baroku do współczesności. Przedstawił m.in. dzieła L. v. Beethovena - Sonaty: *Appassionatę*, Sonatę cis-moll op.27, Sonatę A-dur op.69 – wiolonczelową, Trio D-dur op.70; wiele dzieł F. Chopina: Koncert e-moll i f-moll, Sonatę h-moll, mazurki, Poloneza As-dur op.53, Balladę As-dur i f-moll op.52, walce, nokturny, etiudy; F. Liszta X Rapsodię węgierską, sonaty Mozarta, Koncert fortepianowy a-moll E. Griega, Kwintet fortepianowy Es-Dur R. Schumanna, *Obrazki z wystawy* M. Musorgskiego, Tria fortepianowe Rachmaninowa, Haydna, Mozarta, Mendelssohna, Brahmsa, Martinu, Schuberta, Schumanna, Szostakowicza, Chaczaturiana oraz wiele innych utworów kameralnych, akompaniamentów instrumentalnych i wokalnych, w tym cykle pieśni Schuberta, Szymanowskiego, Karłowicza, Maklakiewicza, Brittena, Wolfa oraz wiele arii operowych. Doktorant prowadził również wykłady dla Instytutu Muzykologii KUL oraz warsztaty pianistyczne w Akademii Sztuki w Szczecinie. Dokumentacja zawiera także pozytywną opinię prof. Katarzyny Popowej-Zydroń.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr. Mischy Kozłowskiego pt. „*Walce-kaprysy w twórczości fortepianowej Józefa Wieniawskiego, Karola Tausiga i Juliusza Zarębskiego – polskich uczniów Ferenc Liszta*” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD oraz jego opisu. Dzieło artystyczne zawiera nagrania następujących utworów:

Józef Wieniawski – Walc –kaprys A-dur op.46 (1890)

Karol Tausig – Nouvelles soirées de Vienne
“Valses-caprices d’après Johann Strauss” (1862)

I zeszyt:

- Nachtfalter
- Man lebt nur einmal
- Wahlstimmen

II zeszyt

- Immer heiterer
- Wiener-Chronik

Juliusz Zarębski - Walc-kaprys G-dur op.24 ((1884)

Nagranie, które zrealizowała pani Elżbieta Lasocka, jest wielkim osiągnięciem Doktoranta. Umiejętności pianistyczne Pana Mischy Kozłowskiego są wyjątkowe. Kreatywna lekkość techniczna, uzyskiwanie na instrumencie rozmaitych barw dźwiękowych, swoboda wyrazowa, artykulacyjna, dynamiczna jak i kolorystyczna służy mu do przedstawienia walców-kaprysów w sposób szlachetny i pełen wyrazu. Utwory wirtuozowskie niosą w sobie często pułapkę powierzchowności i małej wrażliwości. W wykonaniu mgr. Mischy Kozłowskiego nie ma nic błędnego. Wszystkie utwory zagrane są w sposób przemyślany, zrozumiały i elegancki. Już w *Walcu-kaprysie A-dur op.46* Józefa Wieniawskiego interpretacja Doktoranta przekonuje od pierwszej nuty. Utwór ten o charakterze salonowym zawiera umiarkowane, szlachetne rubata z delikatną pulsacją walca. Wykonanie przez pianistę oryginalnych współbrzmień harmonicznym zawartych w walcu charakteryzuje się zachowaniem równowagi środków artystyczno - technicznych. Jest zrozumiałe i pełne wyrazu. Nagranie dwóch zeszytów *Nouvelles soirées de Vienne „Valses-caprices d'après Johann Strauss”* dokonane przez Doktoranta jest pierwszą rejestracją fonograficzną tego dzieła w całości. Charakteryzuje się precyzją i wirtuozerią najwyższej rangi. Stosowna artykulacja podkreśla bogactwo dźwiękowe, a agogika i dynamika wpływają na głęboki wyraz muzyczny. Może chwilami należałoby bardziej skontrastować dynamicznie pewne fragmenty utworów, jak choćby w *Man lebt nur einmal* od taktu 54 zrobić większe appassionato oraz silniejsze kontrasty dynamiczne. Środki wykonawcze użyte przez Doktoranta podkreślają oryginalność trzech kompozycji zawartych w I zeszycie.

Interpretacja II zeszytu jest jeszcze ciekawsza, ponieważ materiał muzyczny posiada bardziej wyrafinowane harmonie, nowe pomysły wirtuozowskie, a wykonawstwo Pana Mischy Kozłowskiego więcej blasku. Dzieło artystyczne wieńczy *Walc-kaprys G-dur op. 24* Juliusza Zarębskiego posiadający duże powinowactwa z walcami Chopina. Linearny przebieg kolejnych fraz został znakomicie przez pianistę uchwycony. Podkreślony jeszcze swobodą w operowaniu czasem muzycznym oraz w prowadzeniu linii melodycznej. Ogólnie stwierdzam, iż nagranie wszystkich walców jest prawdziwym osiągnięciem Doktoranta, które oceniam bardzo wysoko.

Część teoretyczna pracy pt. *„Walce-kaprysy w twórczości fortepianowej Józefa Wieniawskiego, Karola Tausiga i Juliusza Zarębskiego – polskich uczniów Ferenca Liszta”* jest bardzo obszernym opisem nagranej płyty. Praca składa się z sześciu rozdziałów:

Wstęp

1. Specyfika muzyki fortepianowej XIX wieku

Rozwój techniczny fortepianu

2. Działalność pedagogiczna Liszta i jego polscy uczniowie

Walc-kaprys – słowo wstępne

3. Józef Wieniawski – zarys drogi artystycznej

Walc-kaprys p.46

4. Karol Tausig – zarys drogi artystycznej

Nouvelles soirées de Vienne „Valses-caprices d'après Johann Strauss

5. Juliusz Zarębski – zarys drogi artystycznej

Walc-kaprys op.24

6. Wybrane zagadnienia wykonawcze

Specyfika wykonawcza walca-kaprysu

Podsumowanie

Summary

Bibliografia

Pan mgr Mischa Kozłowski napisał znakomitą dysertację doktorską poświęconą trzem wybitnym uczniom F. Liszta, pianistom pochodzącym z Polski, którzy zafascynowani swoim mistrzem i jego sztuką kształcili się pod kierunkiem mentora zarówno w zakresie kompozycji jak i gry na fortepianie. Osobowość mistrza widoczna jest w całej twórczości Wieniawskiego, Tausiga i Zarębskiego.

Opis dzieła artystycznego Doktoranta składa się ze *Wstępu*, sześciu rozdziałów, *Podsumowania*, *Summary* i *Bibliografii*. Po krótkim *Wstępie*, w którym Autor przedstawia genezę swojej pracy, opisuje dalej zainteresowanie szczególnym typem wirtuozostwa fortepianowego, charakterystycznego dla drugiej połowy XIX wieku, na przykładzie powtarzającego się tytułu w twórczości wielu kompozytorów – pianistów – *valse-caprice*.

W I rozdziale Autor odnosi się do specyfiki muzyki fortepianowej XIX wieku wyrosłej z romantyzmu, mającej silne podłoże filozoficzne i ekspresyjne. Niewątpliwie, ważną rolę w przekazywaniu wielości muzycznych odczuć miała wirtuozeria, która pozwalała wyrazić nowe artystyczne doznania i znaczenia. Muzyka przestaje być elitarna, robi się wszechobecna o czym świadczy powiedzenie, iż „...romantyzm powstał na berlińskim bruku”. Doktorant wspomina o wirtuozowskiej technice parafrazowania, związanej z formą wariacyjną oraz z pojęciem reminiscencji, fantazji, a także cytatach powszechnie znanych melodii. Zwraca uwagę na techniczny rozwój fortepianu pozwalający błyskotliwie wykonywać skomplikowane wirtuozowskie dzieła. Rozdział II poświęcony jest działalności pedagogicznej Liszta w odniesieniu do jego pracy z wybitnymi polskimi uczniami. Istotną podstawą pedagogiki lisztowskiej było wykorzystywanie indywidualnych predyspozycji wykonawczych uczniów. Cenił wyrazistość, logikę i konsekwencję oraz zdolności barwowe, możliwe do zrealizowania na instrumencie. Doktorant analizuje formę walca-kaprysu, opisuje historię kaprysu i walca.

W III rozdziale mgr Mischa Kozłowski przedstawia sylwetkę Józefa Wieniawskiego oraz dokonuje szczegółowej analizy jego Walca-kaprysu op.46. Odnosi się do budowy formalnej dzieła, uwzględnia wszystkie składowe elementy jak - melodykę, harmonię, rytmikę, metrum, agogikę, ornamentykę i artykulację. Autor podkreśla fakt, iż romantyczność treści utworu utrzymana jest w ryzach symetrycznej, klasycznej budowy, często pojawiającej się w późniejszej twórczości uczniów F. Liszta.

Rozdział IV poświęcony jest sylwetce Karola Tausiga, jego drodze twórczej oraz dokładnej analizie zbioru *Nouvelles soirées de Vienne „Valse-caprices d’après Johann Strauss”*. Doktorant zauważa podobieństwa kompozycji do *Soirées de Vienne S.427 F. Liszta*, któremu Tausig zadedykował swój utwór. Zbiór pięciu walców-kapryсів posiada zapożyczone tematy z twórczości Johanna Straussa (syna). Stanowi o symbolicznej niezależności twórczej Tausiga w stosunku do swego mentora. Jednocześnie wpisuje się w świat popularnych melodii Wiednia. Doktorant szczegółowo i z niezwykłym pietyzmem analizuje dwa zeszyty pięciu walców-kapryсів w nich zawartych. Podaje genezę powstania, historię wydań oraz publicznych wykonań utworów. Często poszerza wiadomości dotyczące kolejnych dzieł o dodatkowe dygresje, które znakomicie wzbogacają i wyjaśniają treść powyższej pracy. Rozdział V przedstawia sylwetkę Juliusza Zarębskiego, jego drogę twórczą oraz niezwykle profesjonalną analizę Walca-kaprysu op.24. W rozdziale VI Doktorant zawarł wybrane zagadnienia wykonawcze odnoszące się do późnoromantycznej europejskiej wirtuozerii zawartej w walcach-kapryсах, uwzględniając ich kolorystykę brzmienia, pedalizację, fakturę, ekspresję w oparciu o artykulację, melodykę, dynamikę, konstrukcję oraz rytmikę. Autor podkreślił nowe zdobycze harmoniczne twórców,

lekkość, a zarazem napięcia i nasilenia ekspresyjne, zestawienie lekkiej linii melodycznej ze strukturami akordowymi, a także umiejętność ilustracyjnego przedstawienia nastroju.

W Podsumowaniu Doktorant przedstawia twórczość trzech Polaków – Karola Tausiga, Józefa Wieniawskiego i Juliusza Zarębskiego - emigrantów, uczniów F. Liszta, tworzących jakby osobną szkołę kompozytorską. Mających indywidualną działalność, ale także pewne cechy wspólne ukazujące „jedność w różnorodności”, która powoduje rozwój nowych form muzycznych. Dysertacja zawiera również *Summary*, *Bibliografię* liczącą 38 pozycji oraz 7 źródeł online. Praca napisana jest pięknym literackim językiem. Zawiera szereg ilustracji i prawidłowe przykłady nutowe. Pod każdym względem oceniam ją bardzo wysoko.

Konkluzja

Obie części pracy doktorskiej mgr. Mischy Kozłowskiego p.t. „*Walce-kaprysy w twórczości fortepianowej Józefa Wieniawskiego, Karola Tausiga i Juliusza Zarębskiego – polskich uczniów Ferencza Liszta*” są wielkim osiągnięciem Autora.

Znakomite nagranie płyty CD oraz opis dzieła artystycznego, dzięki któremu możemy poszerzyć naszą wiedzę o wybitnych polskich uczniach F. Liszta - Józefie Wieniawskim, Karolu Tausigu i Juliuszu Zarębskim, są wielkim osiągnięciem mgr. Mischy Kozłowskiego. Mają też istotny wpływ na rozwój dyscypliny artystycznej przez niego reprezentowanej.

Stwierdzam, iż mgr. Mischa Kozłowski wykazał się szeroką wiedzą teoretyczną i praktyczną w zakresie swojej dyscypliny, a jego praca doktorska spełnia wymagania art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789).

Prof. dr hab. Anna Wesołowska-Firlej
Akademia Muzyczna w Łodzi